

Ontvangen literatuur

Samenstelling: Paul Keuning

Een persoonlijk gekleurde selectie uit de vogeltijdschriften.

Een duik in de tijdschriften:

Eén artikel wordt wat diepgaander besproken.

Steek je menig niet onder stoelen of banken, dat is een stijl die Fred Cottaar in dit stukje in de Fitis toepast. Hij verbaast zich terecht over de halfslachtige manier waarop botsingen tussen groepen ganzen en vliegtuigen bij Schiphol voorkomen worden. Het zou een te voorkomen vliegcrash zijn, je moet er niet aan denken wanneer een groot verkeersvliegtuig crasht, omdat ganzen in de motoren gevangen zijn. De grauwe gans en de soepgans, de soorten die voor bijna 90 procent voor de overlast zorgen, zijn nog steeds een hot item in de regio Schiphol. Tot 20 kilometer rond Schiphol mogen deze ganzen- met ontheffing van de provincies Noord- en Zuid-Holland en Utrecht – daarom actief bestreden worden. Hierbij het verslag van een klein onderzoek dit voorjaar over het broedgedrag van grauwe gans rond de landingsbanen.

Honderden jonge ganzen rond Schiphol

Fred Cottaar

Uit De Fitis jrg. 50 (3) sept. '14 VWG Zuid-Kennemerland

De auteur zag eind februari aan de rand van de bebouwde kom van Haarlem paartjes grauwe gans op zoek naar een geschikte broedstek. In de maanden maart en april scharrelden ze tot op enkele honderden meters van de Polderbaan rond, de ganzenkuikens. Wekenlang kon Fred Cottaar de jonkies onder de landingsbanen van Schiphol zien opgroeien, dit ondanks de stoere taal die ook de gemeente Haarlem op de kabelkrant plaatste over harde maatregelen en bestrijding.

Een paar feiten op een rij: actief ganzenoverlast bestrijden door vangen en vergassen gebeurt sinds 2011. Daarvoor werd met knallen en met behulp van roofvogels de vogeloverlast bestreden. Grauwe ganzen, samen met soepganzen, in feite een grauwe gans met wat meer witte veren, maakten in dat jaar 88 procent van het totaal van 9.900 ganzen uit. Schade aan het gewas en vliegveiligheid zijn zwaarwegende argumenten voor de rechter en de overheid. Het percentage van bijna 90% voor deze ganzensoort is in de afgelopen jaren gelijk gebleven. Wel is ondanks het schieten, eieren rapen en vergassen, het totaal aantal ganzen flink toegenomen tot 11.000 in 2012, 11.500 in 2013. Pas in dit lopende jaar is er een lichte afname, er zaten deze zomer nog wel over de 11.000 stuks. Het aantal gedode ganzen bedroeg in 2013 ruim vijftienduizend, het afgelopen jaar zeventienduizend. Als iemand geïnteresseerd is hoe dat vangen, in containers opsluiten en met CO₂ vergassen in zijn

werk gaat, kijk maar eens op nrc.nl in beeld. Type de woorden 'ganzen en Schiphol' in op Google en je ziet het beeldverhaal voor je van hoe een ganzenfamilie verandert in een ganzenboutje voor de voedselbank.

Het actieve bestrijdingsbeleid van de beheerders heeft er nog niet toe geleid dat ook in het voorjaar actie ondernomen wordt. Integendeel: in het vruchtbare voorjaar wordt de ganzen geen strobreed in de weg gelegd. Fred Cottaar volgde 72 paar, herkenbaar aan een halsband met een code. Zij zorgden voor 387 vliegvlugge kuikens. Het ontbrak de samscholende ganzenfamilies niet aan vers voedsel, want rond Schiphol – ook onder de aanvliegroute van de Polderbaan – worden nog volop graan en bieten ingezaaid. Dat zou toch anders kunnen. In het buitenland wordt rond vliegvelden veel grond aangekocht, waar vervolgens zonnepanelen geplaatst worden. Die blinkende, glazen ruiten stoten ganzenfamilies af! Zou bovendien veel groene energie opleveren voor Schiphol.

Je houdt je hart vast wat er gaat gebeuren wanneer Schiphol een deel van zijn activiteiten gaat verplaatsen naar Lelystad. Twintig kilometer rond een actieve luchthaven worden geen in kolonie broedende, grote vogels getolereerd. Verplaatsen we dan de Nieuwe Wildernis naar de Waddenzee? Nee, de beleidsadviseurs van Schiphol gebruiken gewoon getallen uit de jaren '80, toen het woord 'ganzenoverlast' nog uitgevonden moest worden.

Wat stond er nog meer aan interessante artikelen in de vogelbladen?

Er was weinig aanbod, het was voor de redacties van de meeste vogelwerkgroepen ook duidelijk vakantie.

De Dompchoorn jrg. 48 (3&4) 2014 Natuur- en Vogelwacht De Vijfheerenlanden. In het septembernummer (3) geen vogelnieuws, in het decembernummer (nr. 4) een boeiend verslag van Jolanda Lemcke over haar herfstvakantie op Holy Island (G. B.), waar ze ontmoetingen had met haar lievelingseider: de eider.

Tussen **Duin en Dijk**, jrg. 13 (4) Orgaan van de samenwerkende vogelwerkgroepen in Noord-Holland F. Koning. Torenvalken in Noord-Holland in de Amsterdamse Waterleidingduinen (AWD) en in de Kop van N-H werden broedresultaten en terugmeldingen geregistreerd. Opvallende conclusie: in de AWD, waar sinds de jaren 70 niet meer gebroed wordt, waren de torenvalken hun leven niet zeker door de grote jachtdruk. H. Vader en A. Ehrenburg onderzochten Broedvogels in het Eerste Infiltratiegebied van de AWD. Dit gebied ontwikkelde zich van een kale zandplaat naar een rijk afwisselend gebied met dichte rietkragen en rietmoeras, ideaal voor bos- en struikzangers. Verder melding van een broedgeval van de grauwe klauwier in Duin en Kruidberg.

Dutch Birding, jrg. 36 (4) '14. Tijdschrift over Palearctische vogels. A. Hellquist. Herkenning van de noordelijke eider. G. Krug et al. Wenkbrauwwalbatros in Denemarken en Duitsland, mei-juni '14 V. d. Spek Kumliens meeuw bij Scheveningen. dec. '13 K. v. Dijk 'Kokmeeuw van 33 jaar oud, een nieuw leeftijdsrecord. Bij de waarnemingen – alleen de Nederlandse worden hier vermeld – voorzien van mooie foto's: slangenarend, vale gieren, steppekiekendief, koningseider, ijseend, kwartelkoning, poelruiter, de ralreiger in de Bovenmeent, breedbekstrandloper en de kleine geelpootruiter.

Dutch Birding, jrg. 36 (5) '14. S. Bot. De oostelijke gele kwikstaart in Europa. R. Slaterus. Glanstroepiaal over Kamperhoek in april 2013. J. Jansen. Poelsnip in Nederland. Leuke waarnemingen: buffelkopeend, grijze strandloper, woestijnplevier, steppenvorkstaartplevier, zwarte ooievaar, vorkstaartmeeuw en lachstern.

Dutch Birding, jrg. 36 (6) '14. M. Haas & R. Slaterus. Rare birds in the Netherlands in 2013. A. Wassink. Baardgrasmussen in Nederland, herziening van gevallen. Zeldzame gasten in Nederland: o.a. vale gierzwaluw, dikbekfuut, bonte tapuit, Turkestaanse klauwier en de Afrikaanse woestijngrasmus.

Fitis jrg. 50 (3) 2014. VWG Zuid-Kennemerland. L. Buckx. Kleine klapekster in Kennemerduinen, zat

daar zomaar bij het ringstation Van Lennep. F. Kamst en J. Kuys 'Veel leuke vogels op de golfbaan, het gebied van de Kennemer golfclub is te groot om dat in drie ochtenden te inventariseren, wel kwamen de waarnemers tot de slotsom dat er vele interessante bos- en struiksoorten zich ophouden. De rust en de open structuur van het golfterrein trekt veel zangvogels aan. H. Buckx: Tamme kwak in Overveen. H. Bukx: Vale gier over de regio! E. Leinwand: Kerkuilen ringen is een hele belevenis. H. Vader: Verslag van het vogelringstation AW Duinen. Chr. v. Deursen: Stukje geschiedenis van de valkenjacht in Nederland.

Fitis jrg. 50 (4) 2014. R. Brouwer en D. Groenendijk: Broedgeval van Bijeneters in Duin en Kruidberg, helaas gepredeerd door de vos. J. Kuys: Smienten schieten mag niet meer, VWG Z-Kennemerland heeft met succes geprocedeerd tegen de door de provincie afgegeven jachtvergunning. M. v. Wieringen. Zomerpiek aantal halsbandparkieten in Haarlem. B. de Vries: In het veldonderzoek Vogels op het bollenland, blijken de veldleeuwrik en de gele kwikstaart duidelijk bovenaan te staan. D. Tanger: Wel en wee van de lepelaarskolonie Buitenliefde. De groei zet met 26 broedparen door.

De Kruisbek jrg. 57 (4) sept. '14. Vogelwacht Utrecht. F. Sidler: Midwintertelling roofvogels 2014, de torenvalk en de buizerd gingen flink achteruit in aantal, de blauwe kiekendief is terug na twee jaar afwezigheid en van de havik en de slechtvalk zijn er meer waarnemingen. (drie in de Eempolders!) A. Schortinghuis: Najaarstrek ten Oosten van de stad Utrecht. S. Dirksen: Let op casarca's met gele halsband, graag terugmelden! Deze ganzen werden in de Eempolder geringd. S. ten Berge: Excursie vliegbasis Soesterberg met volop tapuiten en veldleeuweriken.

De Tringiaan jrg. 37 (3) sept. '14 VWG Schagen en omstreken. L. v.d. Chijs memoreert Siem Metselaar, een gewaardeerd en aimabel lid van de VWG met een artikel over hoe hij zijn kale tuin wist om te toveren tot een waar vogelparadijs. In Vogelpraat wordt duidelijk hoe de lepelaars in het Zwanenwater onder vuur liggen van vossen en aalscholver, die hun nestmateriaal roven. R. Hovinga beschrijft hoe alle medewerkers van Landschap N-H uit hun kantoor in Heiloo verdreven werden, omdat iedereen moest meewerken bij het uitzetten van de onverwacht aangeleverde grote hoeveelheid wormen, bestemd voor de afgegraven zandpolders achter de duinen bij Abbestede.

Vanellus jrg. 67 (5) okt. 2014. Bond Friese Vogelwachten. W. Dijkstra: Nazorg, dat is wel het

sleutelwoord van de Friese vogelwachten. In dit artikel een pleidooi om rond het maïsland stukken niet ingezaaid te laten: een stimulans voor weidevogelkuikens. W. Bruinsma interviewt veeboer De Boer bij een op zijn land opgroeiend nest met maar liefst zeven jongen. Nazorg blijkt ook een alibi te zijn voor het zoeken van kievitseieren, want daar is deze boer ook fanatiek in.

Het Vogeljaar jrg. 62 (3) 2014..Tijdschrift voor vogelstudie en vogelbescherming. M. Boer in de serie Wat maakt vogels zo interessant? gaat in dit artikel in op het verenkleed en de kleuren en op de bouw van de snavel en de poten, specifiek gereedschap voor de vogels. P.C. Meijer: 80 jaar vogels waarnemen in de Wieringermeer. Dit naar aanleiding van de natuur- milieu- en vooral vogelwaarnemingen die sinds 1932 vastgelegd zijn. F. Beekman en W. Renaud. J.J. ter Pelkwijk maakte in 1940 een unieke vogelgids voor Suriname', vol met eigen observaties en tekeningen. Zijn bijnaam in de NJN was Pelk.

Het Vogeljaar jrg. 62 (4) 2014. M. de Boer zijn artikelenserie over wat interesse opwekt bij vogels over o.a. hersenen, slimheid en de bijzonder ontwikkelde zintuigen. H. v.d. Kooij: De broedseizoenen 2011-'13 van de purperreiger in Nederland, waarbij opvalt dat de totale populatie redelijk stabiel blijft rond de 750 exemplaren. Het aantal nesten rond het Naardermeer is in 2013 teruggelopen tot minder dan 50 (was 86 in 2009). G. Huijzers en G. Ouweneel: Een halve eeuw broedvogelonderzoek op de Korendijkse Slikken. In dit onbedijkte gebied aan het Haringvliet nam het aantal brandganzen spectaculair toe ten koste van de weidevogels.

Vogels+ 2014 1 3. Tijdschrift voor vogelaars van Vogelbescherming Nederland: Bizarre groeiwens Lelystad Airport. In de natuurrapportage wordt uitgegaan van verouderde cijfers, terwijl de ganzenpopulatie intussen al is verdubbeld. Jaarrond tuintellen. Het meetnet urbane soorten (MUS) is nu onderdeel van het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM). R. Buiter: Gans en spreek zijn het ultieme slow food, interview met slow food aanhanger Ellen Mookhoek. Zij is van mening dat je beter een geschoten gans kunt eten, dan spekjes uit de bio-industrie. R. de Vos: De zuigkracht van klimaatbuffers; in Groningen werkt het al. De sponswerking van de natuur werd

ingezet om overstromingsgevaar voor de stad Groningen te voorkomen. Het nieuw gecreëerde natte gebied – een klimaatbuffer dus – heeft grote aantrekkingskracht op de vogels. De witvleugelstern is uitgerekend hier gaan broeden. R. van Beusekom: Rotgans, een zeegans toch ook aangetrokken door eiwitrijk cultuurgrasland. R. Buiter: Grote karekiet vogelvrij, hoe rond de Loosdrechtse Plassen rietoevers op grote schaal verdwijnen ten faveure van witte privé-stranden en stenen oevers voor party-eilanden. R. Buiter: Weidevogelparadijs Marken. R. de Vos: Kempaanhjong wijkt voor zonnepuls, hoe zonneactiviteit het aardmagnetisch veld verstoort en daarmee het trekgedrag van de kempaanhman ontregelt.

Vogels+ 2014. (4) R. de Vos: Een hard bestaan op het rijke wad, noodzaak om hoogwatervluchtplaatsen en broedgebieden binnen het Waddengebied te maken, dichtbij de voedselgronden. R. v. Beusekom: Velduil, het afgelopen jaar deden de velduilen het bijzonder goed, zaak om ook in komende jaren te zorgen voor voldoende aanbod van woelmuizen.

Onze Waard jrg. 44 (3) Natuur- en vogelwacht Alblasserwaard. J. Andeweg Het weidevogelvoorjaar van 2014: goede communicatie is een voorwaarde wil je met succes pullen verplaatsen voordat er gemaaid wordt.

Onze Waard jrg. 44 (4). J. Andeweg Weidevogelbescherming 2014. De cijfers op een rij: met 25 vrijwilligers werden op 43 landbouwbedrijven 1060 nesten gevonden. De kievit voert de lijst aan met 626 nesten, de grutto deed het goed met 273 nesten en de scholekster was goed voor 63 nesten – opvallend vaak in maïspcelen. Tureluurnesten zijn moeilijk te vinden, toch zijn 55 nesten ontdekt en beschermd.

Vrienden van 't Gooi jrg. 19 (2) D.A. Jonkers: In beeld: ekster. Eerherstel voor deze nuttige opruimer.

Vrienden van 't Gooi jrg. 19 (3) P. Spoorenberg stelt onze vogelwerkgroep voor als een van de 'Groene-organisaties in de Infoschuur'.

De hier besproken tijdschriften zijn er voor alle leden van onze vogelwerkgroep. Nieuwsgierig geworden naar één van de zeer beknopt samengevatte artikelen? Neem op een lezingavond even contact op met een van de bestuursleden, of met Paul Keuning 06-49333096